

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

4 Formula meditandi in Puncta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

300 INSTRVCT. DE MODO
vt quoties iniuria aliqua in hoc genere affi-
ciar, vt dicar homo exiguo ingenio, vel iu-
dicio præditus, memoria recolam, quanta
iniuria sis affectus, toleremque eam mode-
ste & patienter

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

FORMA MEDITANDI
tantum in Puncta.

C A P. IV.

Ro huius Meditationis argu-
mento lumpsi Extremam Cœ-
nam, quam Christus cum suis
Apostolis instituit, tum quia
sublimium mysteriorum ple-
na est, & optimorum documentorum, tum
quia commodè in tres partes distribui po-
test, secundum tria puncta, in quæ or-
dinariè Meditatio solet
diuidi.

PRI.

PRIMUM PUNCTUM.

*Dominus lauit Discipulis suis
pedes.*

OFFERT se mihi, inquit Intellectus, hic Actionum externarum aliqua, quæ post se relinquunt opus. Pro cuius intelligentia pleniore, primum expendam eius naturam cuiusmodi sit Secundo causam eius efficientem Tertio subiectum, vel personas, circa quas exercetur. Quarto, modum. Quinto, tempus quo facta est. Sexto, locum. Septimo, occasiones. Octavo, finem & scopum eius. Sed omnia breuiter: ideinque in reliquis punctis duobus obseruabo, ne æquo longius Meditatio protrahatur.

QUOD ad naturam Actionis pertinet, dicit intellectus. Video esse eius naturale, vel materiale, esse LAVARE PEDES, morale verò, vel spirituale, esse actum maximæ humilitatis, vt ex sequentibus liquerit.

QUOD ad secundum spectat. Causam efficientem actionis video esse Christum. Cuius conditio prima, ad hoc factum spectans, augensq; humilitatem, est, quam explicat S. Ioan.

Ioan.

Ioannes c. 14. *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus* Significans eum habere potestatem & auctoritatem in omnes creaturas. Secunda est hæc. *Et quia à Deo exiit,* nempe sicut naturalis Patris filius. Vnde Ecclesia eum vocat, *Deum Verum de Deo Verro.* Quod autem vt homo etiam exierit à

Luc. 1.

DEO, angelus dicit ad Ioseph. *Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.* Tertia est, quæ lequitur. *Et ad Deum vadit.* id est, ad Deum redit, vt sedeat ad dexteram Patris, cum eo regnaturus in sæcula sæculorum. Quarta est, quam ipse post

Ioan. 13.

actionem indicauit, dicens. *Vos vocatis me magister & Domine, & bene dicistis, sum etenim.* Quæ duo significant auctoritatem superioris, alteram supra discipulos, alteram supra subditos quosuis. De quibus conditionibus omnibus Intellectus hoc format argumentum. Scio, quo persona nobilior & sublimior est, hoc autem vilem & abiectum eiusdem, reddi humiliorem. At constat Christi personam fuisse nobilissimam, nempe Dei filium omnium rerum Dominum, atque huius nobilitatis probè conscium: Lotionem verò pedum, quam exercuit, esse actionem vilissimam, quæ non solet nisi incipientis & abiectissimis committi-

committi feruis. Cōcludo ergò hanc actionem Christi fuisse humilimam.

Qvōd ad tertium caput attinet, nempe personas, quibus loti sunt pedes. Videtur mihi, dicit intellectus, inde accessionē magnam fieri ad humilitatem Christi, primo, quia si officium hoc præstitisset angelis, nō apparuisset tanta humilitas. Secundo, si viris illustribus; sed cum vilibus & pauperibus præstiterit, fuit humilitas humilima. Tertio, quod præstiterit subditis & discipulis: minor enim fuisset humilitas, si non subditis lauisset. Quatto, quod demiserit se ad pedes Iudæ, à quo iam sciebat se prodendum. Et ideo credo Evangelistam eius rei meminisse, cum ait. *Cum diabolus iam misisset in cor, ut traderet eum Iudas.* Immò in eam sententiam facile me adduci sino, ut credam cum quibusdam sanctis eum lotionem inchoasse à Iuda, quo illo honore delato emolli-
ret eius cor; summo scilicet flagrans desiderio, eum à concepto iam scelere deterrendi, & saluandi. Atque hic Memoria subministrat exemplum practici & magna caritate Medici, qui, licet plures agros visendos habeat, tamē initium facit ab eo, qui grauius decumbit. Vnde voluntas dicit.

Statuo.

Statuo in animo meo, quoties à me officium vel seruitium aliquod præstandum erit pluribus, me antelaturum semper eum, à quo nonnullam vitio meo sensi auersionem. Atque hoc satis sit de primaria Actione lauandi. Ad cuius complementum, inquit Intellectus, considerandæ à me sunt nonnullæ aliæ actiones particulares & accessoriæ. Equidem existimo, licet S. Ioannes tantum commemoret Christum aquam misisse in peluim, illum & peluim & aquam à Domino domus per se petiisse & in Cœnaculum attulisse: sicut enim citra operam alterius voluit infundere aquam, ita & reliqua, auctore Euthymio, voluit solus perficere *Credibile est, inquit, & peluim à Domino domus. & aquam quæ fuisse atque portasse.* Id vero fecit, inquit Theophylactus, ad dandum exemplum nobis, *ut nepe sedulo ac grauius ministrantes, nulli alio qui nobis subministrant, & amur.* Atque hic potest fieri applicatio sensus visus, imaginando te videre Dominum totum intentum illi ablutioni pedum, omni studio illos lauando, & vndiq; expurgando, ac demum exosculando.

QVOD AD Modum, quæ erat quarta consideratio, dicit Intellectus. Video tum

quæ

quæ ad animam spectant, de quibus agendum postea, tum quæ ad externa corporis, augere in hoc actu humilitatem. Primo enim dicit Euangelium eum *surrexisse* à mēsa, nec enim voluit sedēdo magnorum Dominorum more actum illum perficere. Secundò, vt expeditior sit ad opus, superiorem vestem deponit. *Et posuit Vestimēta sua.* Nec mihi videtur probabile, quod dicit BENEDICTUS, eum se omnibus vestimentis exuisse, licet pluralis numerus vsurpetur, sed credo tamen denudasse brachia decenter, vt perfectè personam serui repræsenteret, secundum illud Apostoli. *Formam serui accipiens.* Phil. 2. Tertio, *cum accepisset linteum*, inquit Euangelista *præcinxit se.* Proprium enim est ministrorum, & opificū vt præcincti officium suum præstent, atque vt ipsi sese accingant. Quarto, eodem linteo, ad confirmandam dictam humilitatem, eorum pedes exterfit. Cum ergò tot pedes abluerit & exterferit; necesse est eum valde madidū & sordidum ab opere surrexisse.

Intellectus deinde prosequēs discursum circa interna animi, ait. Cogito humilitatem illam altas radices egisse in imo corde, vt apparet ex dicto illo Petri. *Tu mihi lauas?* tempore scilicet præsentis: nec enim Domi-

nus lotionem tunc adhuc inchoarat Con-
 iecit nimirum discipulus ex promptitudine
 illa externa Domini, iam trahentis pedes in
 peluim, & alia agentis, eum prorsus ita sta-
 tuisse. Deinde colligitur ex industria, qua
 conatus est persuadere Petro, vt sineret se
 lauari Cum enim videret laborare eum mera
 mystetii ignorantia, ei dixit. *Quod ego facis,
 in nescis modo.* Quasi dixisset. Ego te excusa-
 tum habeo, quia nescis quid arcani in hoc
 in eo facto lateat Verum quia aduertit Do-
 minus hanc monitionem non illi suffecisse,
 addidit. *scies autem postea* erat enim illi ar-
 canum illud postea patefacturus. Ac quoni-
 am Dominus firmiter constituerat hunc a-
 ctum perficere, adiunxit ad frangendum ani-
 mum Petri terribilem illam comminatio-
 nem. *Si non laueris te, non habebis partem me-
 cum.* Quo dicto quasi iugulatus se prouum
 abiecit in terram, dicens *Non tantum pedes,
 sed & manum & caput.* Vnde voluntas con-
 cludit. Propono apud animu meum, a bono
 opere semel inchoato siue reducendus sit a-
 liquis a peruersa vita, ad sanctam, siue a san-
 cta ad sanctiorem, nunquam destitutum, e-
 riam si multa incurrerent, quae a capto me
 deterrerent, sed cum amabili Iesu eo usque
 profecuturum, donec ad optatum finem per-
 ducatur.

RESTAT

MEDITANDI PARS II. 307

RESTAT examinanda circūstantia TEM-
 PORIS. Et primum, dicit Intellectus, si tem-
 pus vniuersale spectatur, hanc actionem
 Dominus exercuit in fine suæ vitæ: si parti-
 culare, circa medium cœnæ, nam S. Ioannes
 ait. *Surgit à cœna.* interrumpere cœnam, a- *Ioan. 13.*
 ctio seruilis est; proprium enim seruorum
 est, sæpe intra cœnam surgere. Secūdo lauit
 pedes Iudæ, cum iam animo versaret pro-
 dendi cogitationes. Tertio lauit, nō multo
 post litē ipsorū, quis videretur eorū maior,
 vt etiam exemplo dirimeret illā, sciens plus
 mouere exempla, quā verba. Deinde cogito
 multo tempore durasse hanc lotionē, quia
 omnibus duodecim lauit, & diligenter.

QVOD causam motiuam & finalem at-
 tinet. Existimo, inquit Intellectus, ad hanc
 actionem permotum Christum, studio per-
 fectionis eorū & nostri, cuius vnicū & solidū
 fundamentū est humilitas, vt docet Augu-
 stinus in sermone 10 de verbis Domini his
 verbis. *Cogitas magnam fabricam construere
 celsitudinu? de fundamēto prius cogita humi-
 litatis.* Pro fine autē habuit, vt doceret nos
 imitari suum exemplū, vt testatur Euange-
 lista *Exemplum dedit vobis,* inquit Christus,
vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.
 Atque hic transit ad breue colloquium
 V 2 cum

cum anima sua. Nota diligenter anima mea, non eum dicere, se id fecisse, vt sciremus tantum, sed vt opere quoq; imitaremur. & meritò. Nam vt verum dicam, de hac virtute, vt de quauis alia rectissimè dicitur; Hoc plus sciri de ea, quo plus exercetur. Vnde & post allata verba mox subiecit Dominus. *Si haec scitis*. vt doceret necessariam cognitionem, sed quia sola non sufficit, addidit. *Beati eritis, si feceritis ea*. Ecce perspicuè demonstratā sublimem huius Actionis humilitatem. Et hoc satis sit, pro cōsideratione primi puncti.

Verum quia in responsis S. Petri multa documenta spiritalia latent, antequam ad secundum veniamus, breuiter illa excutiamus. Ea igitur ob oculos ponens intellectus, ait. Credo Apostolum in illo actu memorem fuisse notitiæ à Deo reuelatæ, cum diceret. *Tu es filius Dei viui*. & ideo cum videret Christum seruili illa specie aduolui ad pedes, attonitum respuisse lotionem, dicendo. *Tu mihi lavas pedes?* Quæ verba merito admiratus S. Augustinus. *Quid est, Mirum? cogitanda sunt potius, quam dicenda*. inueniens multa documenta illis contineri aliqua subiiciam.

PRIMUM est, hominem spiritualem non tantum

Tract. 96.
n. 107.

tantum interna humilitate, qua censet se
 omni honore indignum, esse debere con-
 spicuum, sed etiam externa, demonstrando
 eam palam, vt hic fecit S. PETRVS, cum di-
 ceret *Non lauabis*. Secundum sit perseue-
 randum esse in bono opere semel inchoa-
 to, vt indicat verbū illud *in aeternum*. Ter-
 tium, vt quando animaduertimus opus ali-
 quod inchoatum sine vitio non posse per-
 fici, illud deseramus cum S. Petro, qui cum
 notasset se reum culpæ alicuius fore, si non
 acquiesceret Christi desiderio, mutato
 consilio mox dixit *Non tantum pedes, sed &*
manus & caput. Quartum est, non plus æ-
 quo fidendum in bono opere bene inchoa-
 to, nisi in eo perseueretur, vt liquet in eo-
 dem Petro. cui licet aliquādo dixisset Chri-
 stus. *Beatus es Simon Bariona*. tamen quia *Matt. 16.*
 in hoc facto obedire noluit, æternam com-
 minatus est separationem à se. Quintum
 est, quod qui aliquando inspirationi diui-
 næ resistit, etiam si alias eidem sit obsecu-
 tus, reformidare debeat iacturam pristini
 feruoris. Sextum, quod etiā amicus, quam-
 primum innotuerit illum viam virtutis de-
 serere, & commonefactum non resipiscere,
 sit fugiendus & cauendus: quod & Christus
 minatus est Petro. Septimum, quod potius

omnia incommoda, à quibus tamen peccatum absit, sint perferenda, quam consuetudo piorum sanctorumque hominum negligenda: sicut passus est cum summa sua verecundia B. Petrus sibi lauari pedes, ne à Christo diuelleretur. Octauum, quod, vt primum subditus cognouerit actus humilitatis, in quibus se exercet repugnare suorum superiorum voluntati, ab illis abstineat. Nonum est. concionatores & Prælatos debere prius manibus docere virtutem, exercendo illam, quam lingua, sicut fecit Christus, qui primo lauit pedes, postea dixit. *Exemplum dedi vobis.* Postrema sit. Subditum non debere voluntati superiorum facile resistere, ob periculum errandi, sicut accidit B. Petro. Atque hic ecce vides perspicuè praxin abundantia venationis spiritualis, cuius supra facta est mentio. Finisque huic primo puncto imponitur vno Colloquio ad virtutem S. Humilitatis instituto sub hac fere formula. O raram, & ideo admiratione dignam virtutem. Tanta est tua dignitas, & tam præstans natura, vt non possis apprehèdi, multo autem minus comprehendi à nobis miseris & vilibus in hac lacrymarum valle, nisi ipse filius Dei ex celo delapsus ad eam non verbis modo, sed

MEDITANDI PARS II. 311

sed factis etiam docendam ad nos venisset. Et quoniam nihilominus vix submittere nos, uti arrogans & erecta adhuc est natura nostra, mi Domine possumus, rogo te, ut mihi tantum suppedites auxilii, ut diffracto semel abominabilis superbiæ capite, meæ mentis sinum possim laxare, & tuæ humilitatis thesauro adimplere.

PVNCTVM II.

Instituit Sanctissimum S. Eucharistiæ sacramentum.

RVRVS mihi hic se offert Actio externa, quæ opus aliquod post se relinquat. nam post panis & vini consecrationem restat corpus & sanguis Christi Domini, & tamdiu perseverat, quamdiu species panis & vini incorrupta persistunt. Ut ergo intelligam dictæ actionis naturam, & dignitatem operis ea producti, dabo operam, duce fidei lumine, sedulo expendendis consuetis capitibus. Ac primum quidem naturæ & essentiæ: secundo causis efficientibus: tertio instrumentali: quarto motiuis: quinto fini & scopo: sexto tempori: septimo & ultimo, modo quo fecit, breuiter attingendo aliquid de quoq; capite.

V 4 QVOD

QVOD ad primum attinet, dicit Intellectus Firmiter credo hanc esse Actionem supernaturalem & miraculosam, qua panis viniq; substantia, mutatur in corporis, sanguinisq; purissimi Christi substantiam. Et ideo proprio nomine ab Ecclesia vocatur **TRANSUBSTANTIATIO**. vnde Christus ipse dicit *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*. Quibus in verbis animaduertès Intellectus Dominum cibum hunc anime spiritalem, conferre cum materiali corporis, dicit. Volo inuestigare, in quibus conditionibus conueniant, & in quibus discrepent Primum autem inuenio conuenire in eo, quod vt materialis cibus habet sustentare vitam naturalem in corpore & augere: sic hic spiritualis vim habeat sustentandi augendiq; vitam spiritualem in anima, quæ vita consistit in diuina gratia, & vocatur vita in Christo. Qui modus loquendi sumptus est ex illo Christi dicto in eodem capite. *Qui manducat me, & ipse viuet propter me* Hinc verò intellectus migrans ad ea, quæ non conueniunt, dicit. Video cibum materialem non semper augere corpus, vt quando homo peruenit ad statum, vt dicitur, *Consistentiæ*. verum hic cibus spiritualis semper adauget gratiam in anima, nullus enim in
 hac

hac vita eius incremento terminus est definitus. Secundo, ille cōuertitur in substantiam eius qui illum sumit: nam cum calor naturalis sumentis potentior sit, transmutat cibum in sui subiecti naturam. at in hoc euenit contrarium, cum enim sit manducante potentior, conuertit illum potius in se, vt bene tradit B. AVGVSTINVS. *Cibus,* ^{Aug. 7. confes.} *inquiens, sum grandium, cresce & manduca-* ^{c. 10.} *bi me, nec tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me.* Secundo, cibus materialis solet voluptatem afferre corpori, sic & hic spiritualis animæ. Vbi Memoria suggerit bina scripturæ loca. Ex Genesi illud. *Præbebit delicias regibus.* Ex psal- ^{Gen. 49. Psal. 67.} *mis verò. Parasti in dulcedine tua pauperi DEVS.* Hoc tantum differunt, quod ille vnum tantum saporem, & aliquando ingratum præbeat, hic verò omnes sapores, eosq; gratissimos semper reddat, sicut canit Ecclesia. *Panem de cælo præstitisti eis, omne delictamentum in se habentem.* Sicut & de eius figura Manna scriptum est. Quanquam verum est, vt hi sapores percipiantur, opus esse vt cibus iste cælestis fidei caritatisq; dentibus masticeatur, sicut necesse est, & materialem masticare vt gratus aliquis sapor percipiatur. TERTIO, sicut ille confortat corpus;

ne faeile labatur, sic hic animam, ne labatur in peccatum, teste S. Cypriano, dum ait. *Manifestum est eos IUVARI, qui corpus eius attingunt, Si verè Eucharistia communionem accipiunt.* Similiter S. Bernardus ait. *Minuit sensum in minimis, & grauioribus tollit omnino consensum.* Expendens autem Intellectus, quomodo hoc fiat, dicit. Equidem arbitror primo eius beneficio remoueri peruersas cogitationes ad peccandum incitantes. Secundo, concupiscentiæ impetum refrenari, temperando humores. Tertio tolli occasiones externas. Quarto phantasma moueri recordatione suppliciorum impiis decretorum. Quinto excitari cogitationes, & desideria æternæ gloriæ. **QUARTO**, quemadmodum cibus materialis corpori subministrat vires ad sustinendos labores, sic hic suppeditat vires animæ ad exercenda virtutum opera. Atq; indagans hic modum, quo id fiat, dicit. Credo id aliquando ab eo fieri excitando immediatè voluntatem, vt velit, aliquando etiam commouendo appetitum sensitium, siue id fiat agitando humores & spiritus, siue per redundantiam voluntatis. Probe obseruo, inquit Intellectus, vt finis huic discursui imponatur, multis prærogatiuis hunc cibum spiritualem superare materialem.

teriale. Vna est, quod hic prodesse non
 queat nisi corpori viuo, ille verò possit & a-
 nima mortuæ (mortuæ dico morte spirita-
 li peccati, nam natura sua est immortalis)
 In aliquibus enim casibus potest conferre
 primam gratiam. Altera est, quod cibus
 materialis exerat vim suam tantum in cor-
 pus, ac spiritualis in animam & corpus, tum
 quia eius adhuc in vita existentis humores,
 modo iam dicto, attemperat, tum quia post
 mortem illud resuscitat ad vitam immor-
 talem, sicut ipse Christus prædixit. *Qui* ^{Ioan. 6.}
manducat meam carnem, & bibit meum san-
guinem, habet vitam aeternam. & ego RE-
SVSCITABO eum in nouissimo die. vnde S.
 IGNATIUS vocat *pharmacum immortalita-*
tis & Concilium Nicænum, *Symbolum*
Resurrectionis. Nec mirum. Si enim Chri-
 stus solo tactu manuum suarum resuscita-
 uit filiam reguli, cur caro nostra toties san-
 ctissimo corpore Christi contacta vim re-
 surgendi non accipiat? Quam in rem GREG.
 Nyssenus affert similitudinem fermenti,
 quod totam massam in se conuertit. Et nos
 videmus ferrum à Magnete tactum attra-
 here etiam aliud ferrum.

SEQUITUR vt consideremus Causam
 efficiētē actionis, de qua Intellectus dicit.

Eam

Eam video esse ipsum Christū, quia omnipotens est, quia vnā substantiam in aliam transmutare non potest, nisi cuius infinita est potētia; sicut quod seipsum propriis manibus potuerit dare sumendum Apostolis, sicut Ecclesia canit. *Turba fratrum duodena se dat suis manibus.* Et multa alia miranda quæ in institutione huius mysterii continentur vt merito dixerit P salmista. *Memoria fecit mirabilia suorum.* Secundo est idem

Psal. 110.

Christus, quia sapiens est. Sapientia enim in eo demonstrata est, quod sub panis & vini accidentibus, viuam carnem suam & sanguinē occuluerit, vt horrore, si propria specie apparuisset, non esset communicātibus.

In cuius confirmationem Memoria adducit, quod discipuli, cum verba illa Christi, *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus,* nimis carnaliter intellexissent, dixerunt. *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?*

Ioan. 6.

CAVSAM instrumentalem, qua Christus vsus est in hac actione perficienda inquit Intellectus, video esse verba ab eo prolata. *Hoc est corpus meum.* Quæ verè vim & efficaciam habent transubstantiandi panem in Christi corpus, & vinum in sanguinē Christi: tantæq; virtutis sunt secundum Theologos

logos, ut si Christus ante non existeret, de nouo eum producerent. In cuius rei confirmationem Memoria adducit miraculum à Christo factum, quando filium viduæ verbo solo restituit vitæ, dicens. *Adolescenti tibi* Luc. 7.

DI CO *surge.*

Quod ad MOTIVAS causas attinet, etsi credo, inquit Intellectus, fuisse multas, contentus tamen ero consideratione vnius, nempe Bonitatis & amoris. Quemadmodum enim illa permouit æternum Verbum ut per vnionem personalem se sanctissimæ Christi humanitati communicaret, quippe cum naturalis eius proprietatis sit se ad alios diffundere: sic eundem promouit, ut migraturus ex hoc mundo se nobis communicaret sacramentaliter sub panis & vini integumento. *Delicia enim meæ,* inquit alibi, *esse cum filiis hominum.* Cum enim *Prov. 8.* præsentia naturali nobiscum manere non deberet, inuenit modum verè manendi nobiscum, sed præsentia supernaturali, vel sacramentali. Longius verò progrediens Intellectus dicit. Scio, proprium amoris effectum esse, constringere amantes, ut quam arctissima inter se consuetudine vtantur: cum verò amor humanus nõ longius constringere queat, quam secundū præsentiam
 exter-

externam, diuinus in Christo amor per sanctam communionē inuenit, vt etiā amantes secum constringantur interius in anima, & quasi vnum quiddam secum efficiantur. Sicut enim verè dicere possumus cibum quem sumimus, cum in carnem nostram & sanguinem transeat, fieri vnum nobiscum, sic nos per hoc sanctissimum sacramentum vnum reddimur cum Christo. Quare S. Cyrillus Hierosolymitanus asserit dignè communicantem fieri cōcorporeum & consanguineū Christi, conuenienter dicto Christi.

Ioan. 6.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.

1. Cor. 11.

Quod ad Finem in institutione huius Sacramenti Christo propositum spectat, Primum video, ait Intellectus, esse illum, quem ipse his verbis expressit. *Hac quotiescunq; feceritis, in mei memoriam facietis.* hoc est, meæ passionis & mortis. In cuius confirmationem, dicit Memoria, propono quod B. Paulus in priore ad Corinthios scripsit. *Quotiescunq; manducabitis panem hunc, & calicē bibetis, Mortem Domini annuntiabitis.* Secundus finis est, vt nos pelliceret in amorē sui Videtur enim mihi se quodammodo accommodasse huius mundi amatoribus, qui nonnunquam vt homines ad amorē sui trahant,

hant, illis cibum præbent, vel potum amatoriū. Cum enim sit ipse amor, (*Demus*, inquit *B. Ioannes, caritas est*) in ipsam hostiā se includit, vt sic in amorem sui nos traheret. *1. Ioan. 4.*

MODVM demum perpendens intellectus, quo actio hæc peracta est, dicit, Lego exterius talem fuisse. Accepit Dominus panem in manus suas, fregit, benedixit, consecrauit, & dedit Apostolis. Inter- num verò Christi affectum ad hanc actionē vehemētissimum fuisse colligo ex illa con- geminatione verborum *DESIDERIO de fide. Luc. 22.*

raui hoc Pascha manducare vobiscum Dein- de, quod vt induceret nos in amorē huius nobilissimi cibi, mirificè prædicat eius vim & efficaciam, quod est proprium amātium. Nam nunc promittit non solum præsentia externā, sed etiam intimam suā nobiscum vnionem inde futurā *Qui manducat, inquit Ioan. 6. meā carnē, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo* Nunc addicit & vitam æternam. *Si quis māducauerit ex hoc pane, & viuet in aternū.* Nunc deniq; minatur mortē æternam, si illum non sumamus *Nisi manducaueritis, inquit, carnē filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Finem facit, factō cum anima sua colloquio, hoc modo *Lauda anima mea*
Salua-

Saluatorem, ducem & pastorem in hymnis & canticis. Quantum potes, tantum aude, quia maior omni laude, quam laudare sufficis. Pastor tuus est, & tuum pabulum cum quo, tanquam viatico, conducit te ad æternum tabernaculum. Crebro itaq; te hoc cibo pasce, & toto pectore desidera, ac etiam pro viribus procura, vt multi pascantur tecum, nec enim etiã si à mille millibus sumatur vnquam consumitur, sed potius in regno suo magis magisque crescit & dilatatur.

PVNCTVM III.

Mandauit Christus discipulis, vt se mutuo diligerent.

CONSIDERO, inquit Intellectus, imprimis Christum hanc doctrinam in persona Apostolorum dedisse omnibus eorum posteris. deinde non dedisse per modum consilii, sed præcepti. *Hoc est PRÆCEPTVM meum, ait, Et diligatis inuicem.* quo clarissimè declarat amabilem in suos omnes providentiam, dum vnicuiq; mandat, vt omnes amet. Vt autem mutuum hunc amorè nobis persuadeat; vocat hoc præceptum suum NOVVM, dicendo. *Mandatum nouum do vobis, quo*

bi, quo nouitate sua nos ad eius obserua-
 tionem pelliceret. Omnia enim noua, vt
 vulgo dicitur, placēt. Meritò autem depre-
 hendo vocari nouum, quia obseruatum ve-
 rē hominem renouat à peccati vetustate,
 secundum illud Apostoli. *Si qua ergò in Chri-* 2. Cor. 5.
sto noua creatura, vetera transierunt, ecce fa-
cta sunt omnia noua. Secundo, quia et si in
 lege veteri mandatum fuerit, vt proximum
 diligeremus, tamen mādatum est tantum,
 vt eum diligeremus sicut nos ipsos: at in
 noua Euangelica additur, vt diligamus et-
 iam supra nos ipsos, profundendo, scilicet
 vitam, pro eius salute. Vnde S. Ioannes di-
 cit, *Maiorem caritatem nemo habet, quam et* Ioan. 15.
animam suam ponat quis pro amicis suis.
 Tertio dicitur nouum ob nouitatem Euan-
 gelii, quæ appellatur Lex noua, eo quod
 contineat spiritum nouum filiorum DEI,
 non vt in veteri lege seruitutis, secundum
 illud B. Pauli. *Non accepistis spiritum serui.* Rom. 8.
tutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis
filiorum. Quarto eundem Domini affectum
 colligo ex eo, quod vocet præceptū suum.
Hoc est præceptum meū, et diligatis inuicem.
 Etenim, cum verus amicus nō solum amo-
 re complecti soleat amicum ipsum, sed et-
 iam res eius, ad ipsum pertinentes, ita Chri-
 stus

ftus fupponens quod amarent fe, poftulabat vt etiam hoc præceptum velut fuum amarent. Ac intellectus porrò indagans eaufam cur vocet fuum, dicit fe credere ita vocare, eo quod ipfe non fit aliud quàm amor, ac pròinde fuum præceptum recte dicatur, quia fimile fibi. ficur multorum filiorum pater, de vno, qui fit illi fimilis in vultu, vel moribus dicit: Hic eft filius meus. In cuius confirmationem Memoria dicit. Huic propofito feruire videtur S. Ioannis refponfum difcipulis datum, cum percontarentur, cur

Mieron. in cap. 6. ad alterutrum. toties repeteret dictum illud. *Filioli diligite mini eft, &c.* refpondit enim, *Præceptum De-*

Animaduerto præterea, inquit Intellectus, non fuiſſe fatiſ Saluatori dediſſe hoc præceptum, fed etiam motiua adiunxiſſe, quibus ad illud obſeruandum incitaremur. Primum fuit exemplū ſuum, *Sicut*, inquit, *ego dilexi vos* quaſi diceret. Non mando vobis rem impoſſibilem, quippe cum ego id præſtiterim, amando vos, Secundum, eſt, quod ſic cõciliaturi ſimus eius amicitiam. *Amici mei eritis*, inquit, *ſi feceritis, qua ego præcipio vobis.*

Deinde noto, pergit intellectus, Dominum definiſſe & modū, quo debeamus nos inui-

MEDITANDI PARS II. 323

in vicem diligere, dicens. *Sicut ego dilexi vos.*
 Qui modus, licet multa cōprehendat capi-
 ta, ego duo tātum attingam. Vnus est, quod
 dilexerit omnes. Quare neq; nos aliquē ex-
 cludere debemus a nostra amicitia, etiā ini-
 micum, quando quidē Christus nec exclusit
 Iudam suum proditorē. Secundus est, quod
 sic dilexit vt vitam posuerit pro amicis, iux-
 ta doctrinam à se traditam, cum diceret.
Maiolem caritatem nemo habet, quam vt a Ioan. 15.
nimam suam ponat quis pro amico suo.

Deniq; vt amorem illum mutuū omni-
 no nobis inculcaret, voluit illum esse sym-
 bolum, quod essent sui discipuli. *In hoc co* Ioan. 13.
gnoscent omnes, quod discipuli mei estis, si dile-
ctionem habueritis ad inuicem. Quibus ver-
 bis hanc puto subiectam esse sententiam.
 Non ex ieiuniis; aut vigiliis, aut caetera vitæ
 austeritate, vt discipuli S. Ioannis Baptistæ,
 dignoscemini esse mei discipuli, nec ex
 superstitiosis & externis ceremoniis, sicut
 Pharisei: nec demum ex miraculis, quæ pa-
 trabitur, sed duntaxat ex illo cōmuni omniū
 amore, quem volo esse signū, & proprium
 Christianismi characterem. Hunc certe in-
 intimis animi visceribus insculptū demon-
 strauerunt primi Christiani, quorū, vt scri-
 bit B. LUCAS in Actis, erat cor *vnum & anima*

anima una. Immò scribit Tertullianus eos quasi in fronte signatos tantum factis ipsis in proximum declarasse amorem, vt ethnici stupore defixi dicerent. Videte quo se porrigat Christianorum caritas, qui mutuo se appellant fratres, & tanquam fratres se tractant, ac parati suat pro se mutuo sanguinem profundere.

Matt. 18.

Ex omnibus hactenus dictis, & ex illo, quod semel dixit Dominus: *Vbiunq; fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum* colligo, inquit Intellectus, omnes qui in cœtu multorum viuunt, debere omni studio & industria semper cōseruare, ac augere mutuum hunc amorem: sic enim indubitanter confidere poterunt Christum in medio eorum semper versaturum, omniq; fauore & gratia eos persecuturum. Eadem quoq; sollicitudine quilibet cauere debet, ne vel minimam occasionem præbeat, vt amor ille mutuus imminuatur, vel lædatur: alioquin enim facile eorum medio recedere posset Christus, vel pristinus feruor restingui. Ad quod confirmandum memoria adducit pulchram illam B. Augustini in sermone s. de dedicatione Ecclesiæ similitudinem. *Ligna, inquit, & lapides, si non sibi certo ordine cohærent,*

tent, si non se pacifice innecterent, si non se in-
 vicem coharendo sibi quodammodo amarent,
 nemo huc intraret. Deniq; quando vides in a-
 liqua fabrica lapides & ligna sibi cohærere,
 securus intras, ruinam non times. Haud se-
 cus timere debent qui vitam agentes in
 communi aliorum cœtu hanc vnionem la-
 befactant, & causam præbent vt amoris fra-
 terni ardor euanescat Quibus adiungit In-
 tellectus. Meritò Dominum tam horribili-
 ter minatum esse iis qui vel paruulis offen-
 diculo fuissent, cum diceret. *Qui scandali-* *Matt. 18.*
zauerit vnum ex istis pusillis, qui in me cre-
dunt, expedit vt mola asinaria suspendatur in
collum eius, & demergatur in profundū ma-
rii. Quanto amplius timere debet is, qui
 multos scandalizat litibus suis & conten-
 tionibus, atque vt ita loquar, Christum ex
 congregatione sancta quasi explodit. Atq;
 hic meditator interno spiritu accensus, se-
 cum Colloquium sequens instituit. Ne fal-
 laris anima mea, vt credas te amare proxi-
 mum, & reuera non ames, audi quid dicat
 B. Gregorius homilia 20. in Euangelia. *Si-*
gnum dilectionis, exhibitio est operis. Opera
 autem illa describit accurate Apostolus in
 epistola priore ad Corinthios. *Caritas pa-* *1. Cor. 13.*
tiens est, benigna est, non amulatur, &c. Quæ
 X 3 vt me-

vt melius obserues breuem subiticiam expositionem ex S. THOMA, supponendo Caritatis nomine non intelligi aliud, quam amorem mutuum, quo fideles se mutuo propter Deum complectuntur. Cuius proprium officium sit, ita amare hominem, vt ad cōseruandam cum proximo amicitiam, quicquid necessarium est, agat vel patiatur.

Incipiens autem Apostolus à patiendo dicit Caritatem esse PATIENTEM, multa enim toleranda sunt ex caritate, vt scribit in 2. ad Corinthios cap. II. Tam grandis autem est hæc patientia caritatis, vt nullis aduersitatibus possit expugnari, secundum illud ex Canticeis. *Aqua multa non potuerunt extinguere caritatem: nec flumina obruent illam.* Nec satis est esse patientem, ad retinendam amicitiam, sed etiam multa oportet agere, & aliquādo de propriis fortunis proximo aliquid communicare, & ideo adiungit BENIGNA est. Quæ vox composita est, à bono, & igne. Sicut enim ignis vim habet niuem vel glaciem constrictam dissoluēdi, vt per terram diffuat, sic Benignitas facit vt bona nostra dispergamus in proximum, secundum illud Spiritus sancti monitum. *Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide.* Et S. Ioannes disertè negat contrarium

Cant. 8.

Prov. 5.

trarium facientem præditum caritate. *Qui 1. Ioan. 9.*
habuerit, inquit, substantiam huius mundi,
& viderit fratrem suum necesse habere, &
clausit viscera sua ab eo, quomodo caritas
Dei manet in eo? Et quia supponit Aposto-
 lus, caritatem nõ permittere, vt opere mali
 aliquid fiat fratri, declarat, nec permittere,
 vt fiat affectu; quod fieret, si doleret de pro-
 speris eius successib. hoc enim est inuidiæ,
 Vnde mox addit Apostolus. **NON ÆMVLATVR,**
 nam cum caritas faciat, vt amicum
 diligamus, sicut nos ipsos, facit etiam vt
 gaudeamus de bono eius, æquè ac de pro-
 prio. Vnde consequitur, eam multo minus
 toleraturam, vt factis aliquè lædat. Et ideo
 subiicitur. **NON AGIT PERPERAM,** hoc est,
 nõ finit damno aliquo affici amicum: cum
 certus sit non posse inferri malum ei, quem
 amat tanquam seipsum.

Hæ iam dictæ virtutes, vt vides, homi-
 nem Christianum in communi muniunt &
 corroborant; ac sequentes eum armant cõ-
 tra tres speciales animi affectiones, quæ fa-
 cile possint detrimentum afferre proxi-
 mo. Prima est existimationis & honoris
 proprii, & ideo dicit Caritas **NON INFLA-
 TVR.** neque enim patitur vt vel interior
 in animo quis contra alium insolescat,
 X + cum

cum constet id non posse fieri, sine alterius contemptu. Vt ergo nemo se contemnit, ita salua caritate qua proximum amat sicut se, non potest alium contemnere. Ac eadem de causa non potest ambire, vt sit illius superior, & ideo adiungit. **NON EST AMBITIOSA**, immò potius optat se subiici omnibus, illisq; seruire, sicut **S. PAVLVVS** consuluit Galatis. *Per caritatem spiritus seruite inuicem.* Altera affectio praua, quam refrænat Caritas, est amor opum. Vnde si quis amico aliquid donarit, vel mutuo dederit, vel alio modo impertiuerit, non quærit, nec repetit eam eo modo qui amicum possit turbare, vel scandalizare, & ideo sequitur. **NON QUÆRIT quæ sua sunt.** Nec vlla ratione sibi usurpat, vel procurat, quod videt pertinere ad amicum, sicut de se loquitur Paulus alibi. *Non quarens, quod mihi vtile est, sed quod multis, & salui fiant.* Vnde & reprehendit eos in ep. ad Philipp. qui caritatis huius sunt expertes. *Omnes quarunt, quæ sua sunt, non quæ IESV Christi.* Tertia affectio, quam caritas moderatur, est **IRA.** & ideo subiungit. **NON IRRITATVR.** hoc est, non sinit se prouocari ad indignationem cõtra quemquam propter iniuriam aliquam illatam, sed potius omnia cõdonat secundum consilium

Gal. 5.

1. Cor. 10.

Phil. 2.

filium Pauli Colossensibus datum. *Donan- Col. 3.*
tes vobismetipsis. si quis aduersus alium habet
querelam.

Armat adhæc Caritas Intellectum, ne
 malum cogitet de proximo, & ideò dicit A-
 postolus. *NON COGITAT malum.* Cuius di-
 cti duplex est sententia. Vna, quod non per-
 mittat in mentem venire cogitationem de
 alio lædendo, quales cogitationes detesta-
 tur meritò propheta Michæas, dum ait. *Va Mich. 2.*
qui cogitatis malum, & operamini malum in
subilibus vestris. Altera, quod nec admittat
 sinistras suspiciones & iudicia de aliis. cu-
 iusmodi & Christus reprehendit apud B.
 Matthæum. *Vt quid cogitatis malum in cor- Matt. 9.*
dibus vestris?

VOLUNTAS similiter rectè dirigitur à
 caritate, maximè, vtne exulter in aduersis
 proximi casibus, & ideo subdit Apostolus.
NON GAUDET super iniquitate. Quod au-
 tem contrarium accidere possit, manife-
 stum est. Nam sicut qui ex animi perturba-
 tione delinquunt, scrupulum aliquem & re-
 morsum conscientie sentiunt, sic qui scien-
 tes prudentes peccant, solent exultare, se-
 cundum sapientem. *Qui latantur, cum malè Prou. 2.*
fecerint, & exultant in rebus pessimis. Dico
 ergo caritatem nunquam permittere, vt

X s quis

quis de damno fratri illato gaudeat sed potius cum B. Paulo doleat. *Ne iterum cum Seno*, inquit in secunda epistola ad Corinthios, *humiliet me Dominus apud vos, & lugeam multos ex vobis, ex his, qui ante peccauerunt.* Adhæc, qui caritate præditus est, non solum non gaudet de alterius malo, sed ex animo congratulatur eius bono & fælicitati. Vnde subiungitur. *CONGAUDET autem Veritati.* Quæ veritas est triplex Prima consistit in doctrina, vt quando docentur vera. Secunda consistit in vita, quando interior animæ vita, responderet in bonitate vitæ externæ corporis. Tertia deniq; est in iustitia, quando cuiq; præstatur, quod ei debetur, vt bonis præmium, & malis pæna. Sic faciebat S. Ioannes, dum ita scribit. *Gauius sum valde venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus Veritati tuæ. sicut in caritate ambulas.* Deinde caritas illud quoque bonum efficit, vt patienter tolerantur proximi imperfectiones, siue naturales siue morales, iniuriæ quoq; & persecutiones, secundum illud B. Pauli monitum. *Debemus firmiores imbecillitates infirmiorum sustinere.* Similiter inducit hominem, vt facile fidem præstet fratri aliquid (modo veritati non repugnet) asseveranti, & ideo dicit. **OMNIA CREDIT.**

2. Cor. 2.

Ep. 2.

Rom. 15.

MEDITANDI PARS II. 331

CREDIT. Inducit item ad Sperandum omnia
bonum animæ salutare, & ideo adiun-
git. OMNIA SPERAT. Demum ne spes
excidat, quando prorogatur promissæ
executio, efficit ut æquo animo expectetur
tempus effectui destinatum, & idcirco con-
cludit, OMNIA SVSTINET. Sicut & Habacuck
exhortatur cap. 2. *Si moram fecerit, expecta-
eum.* Finis autem hic imponatur cum Col-
loquio ad Spiritum sanctum,

O diuine spiritus ad te amoris, omnis &
caritatis fontem refugio, & rogo humili-
ter, ut meum, omniumque proximorum
meorum pectus digneris adimplere: sicut
enim in festo Pentecostes cum impleres
corda fidelium, effecisti, ut non secus se
mutuo diligeret, ac si corpus haberent vna
anima informatum, sic spero, & nobis eue-
nire posse.

PATER NOSTER

AVE MARIA